SATURNIN BOROWIEC, WITOLD MUCHA

BADANIA GLEB GÓRSKICH ŚWIĘTOKRZYSKIEGO PARKU NARODOWEGO

Katedra Gleboznawstwa WSR w Szczecinie i w Poznaniu

Parki narodowe rozmieszczone na terenie naszego kraju stwarzają szczególnie korzystne warunki do poznania gleb w warunkach zbliżonych do naturalnych, w małym stopniu zmienionych przez człowieka. Umożliwiają one również badanie związków zachodzących pomiędzy właściwościami gleb a określonymi zespołami roślinnymi, siedliskowymi typami lasu, bonitacjami drzewostanów itp. w różnych dzielnicach i krainach przyrodniczo-leśnych.

Wstępne badania przeprowadzone przez nas na terenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego miały na celu zorientowanie się w przynależności typologicznej występujących tam gleb, w przybliżonym udziale poszczególnych typów i rodzajów gleb, w ich szkieletowości itp. oraz w składzie gatunkowym drzewostanów pokrywających te gleby.

Przytaczamy przykładowo wyniki niektórych oznaczeń, odnoszących się do dość często spotykanych na tym terenie w niższych położeniach gleb dwuczłonowych (tabl. 1 i 2).

Tablica 1

Skład mechaniczny gleb

Nr profilu	Głębokość cm	Procentowa zawartość cząstek o Ø w mm						
		>1,0	1,0-0,1	0,1-0,05	0,05-0,02	0,02-0,002	<0,002	<0,02
4	0-20	4,9	48	11	15	18,5	7,5	26
	30-50	18,0	61	6	11	14,0	8,0	22
	50-70	22,2	35	11	8	23,0	23,0	46
5	0-5	0,4	39,5	18	17	16,5	9,0	25,5
	5-35	3,3	42,5	14	19	13,5	11,0	24,5
	35-70	18,7	47,3	9	10	11,0	23,0	34,0

Jak wynika z tabl. 1, profile tych gleb składają się z górnej części stosunkowo płytkiej (do 30 lub 50 cm), o składzie mechanicznym gliny lekkiej, przeważnie pylastej oraz z dolnej części cięższej, o składzie mechanicznym gliny średniej z większą domieszką części szkieletowych.

Wyjaśnić przy tym należy, że skład gatunkowy drzewostanów, a zwłaszcza runa, wokół obu przytoczonych profili jest różny.

Profil 4 znajdował się w 145-letnim drzewostanie sosnowo-jodłowym (So 3, Jo 7), w którym występuje pojedynczo lipa i dąb bezszypułkowy, w podroście są liczne jodły i lipy, pojedynczo grab, podszyt stanowi leszczyna. Liczne są siewki jodły, lipy i dębu. W runie przeważają *Oxalis acetosella* i *Majanthemum bifolium* oraz inne gatunki charakterystyczne dla korzystnego rozkładu substancji organicznej, brak natomiast gatunków „borowych".

Profil 5 pochodzi z drzewostanu sosnowego, w którym jodła tworzy drugie piętro i występuje również jako podrost oraz w postaci siewek. Runo typowe „borowe" składa się prawie wyłącznie z *Vaccinium myrtillus* i *Entodon Schreberi.*

Pomimo tych różnic w składzie gatunkowym drzewostanów, a zwłaszcza runa, różnice morfologiczne między przytoczonymi profilami ograniczają się do różnicy w miąższości i zawartości substancji organicznej w poziomach akumulacyjnych. W obu profilach brak widocznych morfologicznie oznak zbielicowania oraz wyraźnych poziomów brunatnienia.

Tablica 2

Niektóre chemiczne właściwości gleb

Nr profilu	Głębokość cm	C %	N %	C : N	pH		R_2O_3	Al_2O_3	Fe_2O_3	SiO_2
					w H_2O	w KCl	w wyciągu Tamma - %			
4	0-20	2,96	0,23	13	5,20	4,35	1,20	0,30	0,90	0,17
	30-50	0,26			5,35	4,10	1,17	0,12	1,05	0,24
	50-70	0,08			4,90	3,55	1,89	0,34	1,55	0,27
5	0-5	4,36	0,35	12	4,00	3,20	1,15	0,13	1,02	0,11
	5-35	0,36	0,03	12	5,20	4,05	1,02	0,24	0,78	0,12
	35-70	0,10			4,95	3,65	1,68	0,40	1,28	0,35

Wyniki analiz chemicznych (tabl. 2) są również zbliżone zarówno odnośnie stosunku C : N (12—13), jak i odnośnie rozmieszczenia w profilu SiO_2 i półtoratlenów oznaczonych w wyciągu Tamma po trzykrotnym oddziaływaniu na próbkę, zgodnie z zaleceniem Gorbunowa [1].

Wyraźna natomiast różnica widoczna jest w wartościach pHc i pHw

poziomów akumulacyjnych przytoczonych profili glebowych. Wskazuje ona na zarysowujące się różne tendencje rozwojowe tych gleb w dalszym stadium ewolucyjnym.

W chwili obecnej gleby te należałoby zgodnie z obowiązującym podziałem PTG zaliczyć do gleb brunatnych kwaśnych.

Dalsze badania nad glebami Świętokrzyskiego Parku Narodowego będą kontynuowane.

LITERATURA

[1] Gorbunow N. I., Dziadiewicz G. S., Tunik B. M.: Metody opriedielenija niesilikatnych amorfnych i kristalliczeskich połutornych okisłow w poczwach i glinach Poczwowiedien, nr 11, 1961.

С. БОРОВЕЦ, В. МУХА

ИССЛЕДОВАНИЯ ГОРНЫХ ПОЧВ СВЕНТОКШИСКОГО НАРОДНОГО ПАРКА

Кафедра Почвоведения Щетинской и Познаньской Сельскохозяйственной Академии

Резюме

В работе даны предварительные результаты исследований бурых почв Свентокшиского Народного Парка.

S. BOROWIEC, W. MUCHA

RESEARCH ON HILL SOILS OF THE ŚWIĘTYKRZYŻ NATIONAL PARK

Chairs of Soil Science, Colleges of Agriculture, Szczecin and Poznań

Summary

The first research findings on brown forest earths of the Świętykrzyż Mts are presented.